

Seksualna eksploracija dece onlajn: saveti za zaštitu dece uzrasta od četiri do sedam godina

Provodite kvalitetno vreme sa svojom decom

Igra male dece ne treba da se svede na igru uz ekran. Izbegavajte ekrane i predlažite im društvene igre, igračke i aktivnosti koje će buditi sva njihova čula. Nikada im nemojte gurati ekran u ruke kako biste ih učutkali! Ako ste već odlučili da im dozvolite mobilne telefone i tablete, onda utvrdite osnovna pravila i nikada nemojte ostaviti dete samo sa uključenim uređajem. Najbolji način da na vreme intervenišete jeste da se i sami igrate sa svojom decem onlajn kako biste mogli da im prenesete svoje vrednosti i svoja očekivanja. Upoznajte svoje prijatelje s tim pravilima. Uvek je bolje kada roditelji male dece koja se igraju zajedno mogu da se dogovore o nekim osnovnim pravilima.

Pružite primer

Ograničite sopstveno vreme pred ekranom uređaja kada su deca u blizini. Poštujte privatnost svoje dece i zatražite dozvolu od njih pre no što ih slikate i tu sliku podelite s drugima na mrežama. Zatražite od škole i ostalih da i oni zamole decu za dozvolu pre no što ih slikaju i postave te fotografije na društvene mreže.

Proverite svoja podešavanja za zaštitu privatnosti na društvenim mrežama i aplikacijama kako biste zaštitili svoje slike i nemojte gubiti iz vida da je uvek rizično da svoju decu slikate neodevenu. Nemojte zaboraviti da ažurirate sve svoje uređaje i aplikacije i da onda ponovo podesite podešavanja za zaštitu privatnosti. Pokrivajte veb-kamere na svojim monitorima kada ih ne koristite. I potražite na internetu još više saveta o digitalnom aspektu roditeljstva!

Razgovarajte sa svojom decem i postarajte se da ona mogu da razgovaraju sa vama

Objasnite deci mlađoj od osam godina da su isuviše mala da bi sama koristila uređaje s monitorima zato što ti uređaji mogu biti opasni. Utvrdite jasna pravila, između ostalog, i to da uvek moraju zatražiti dozvolu da koriste takav uređaj.

Izgradite poverenje u odnosima sa decem tako da ona mogu da vam se obrate kad god im je pomoći potrebna. Ako vam kažu da su prekršila pravila ili da im je neko nešto uradio, zadržite hladnokrvnost i umirite ih. Ako deca veruju da će se vi jako uznemiriti, da će biti ljuti ili uvređeni ili tužni, manje je verovatno da će vas uputiti u svoje brige. Vaša deca treba da budu sigurna da vam se uvek mogu obratiti za pomoći
call you.

Objasnite značaj privatnosti

Kažite svome detetu da njegovo telo i njegova slika pripadaju samo njemu. Ono ima pravo da kaže neću ako neko želi da ga poljubi, dodirne ili slika. Nikada nemojte terati dete da prihvati slikanje. Kažite mu da nikada ne fotografije intimne delove svoga tela i da nikada ne dozvoli drugima da to čine. Postarajte se da i vaše dete poštuje tuđu privatnost.

Kažite deci da ekrani mogu da ukradu slike

Recite svojoj deci da kada se fotografijuš kamerom ekrana, te fotografije mogu biti razaslate svuda i mogu ih videti mnogi ljudi, čak i oni ljudi koja ona uopšte ne poznaju.

Ima ljudi koji se ponašaju kao Mnogomene u našoj priči: oni kradu dečje slike i mogu biti veoma zli. Objasnite zbog čega pokrivate kamere na svojim ekranima.

Upravo je zbog toga bolje da uvek zatraže vašu dozvolu pre nego što dopustete nekome da ih slika. Možete pomoći svome detetu da napravi spisak ljudi koji smeju da ga slikaju. Iskoristite tu mogućnost da insistirate na tome da niko, baš niko, nema pravo da ih slika bez odeće niti da prikaže njihove genitalije.

Informišite se još više!

Detinje sposobnosti se razvijaju, a njegove potrebe i kompetencije menjaju se zavisno od stepena njegove zrelosti i tipa njegove ličnosti. Ostali parametri (kao što su posebne osetljivosti, invaliditet ili iznenadne promene u dečjem životima) takođe mogu značajno uticati na otpornost dece u slučaju da im neko naudi i njihovu sposobnost da shvate situaciju i izbegnu rizike.

Mi u Savetu Evrope saradujemo sa vladama, organizacijama i preduzećima da bismo u najvećoj mogućoj meri iskoristili sve prednosti informaciono-komunikacione tehnologije za decu i da bismo u isto vreme na najmanju meru sveli rizike koje ta tehnologija nosi sobom, da bismo decu osnažili i starali se da uvek budu bezbedna.

Za decu i adolescente

The Underwear Rule – Kiko and the Hand („Pravilo donjeg rublja – Kiko i Ruka”)

Video i brošura Tell Someone You Trust („Ispričaj nekome kome veruješ”)

Video i knjižica So This Is Sexual Abuse? („Dakle, da li je ovo seksualno zlostavljanje?”)

Letak Learn about your rights in the digital environment („Uči o svojim pravima u digitalnom okruženju”)

Za odrasle

Parenting in the digital age - positive parenting strategies for different scenarios („Roditeljstvo u digitalno doba – strategije pozitivnog roditeljstva u različitim scenarijima”)

Parenting in the Digital Age („Roditeljstvo u digitalno doba”) – Vodič za roditelje namenjen onlajn zaštiti dece od seksualne eksploracije i seksualnog zlostavljanja

Protecting children online: 6 short videos by Elizabeth Milovidov („Zaštita dece onlajn: Šest kratkih video-filmova Elizabete Milovidov”)

“Two Clicks Forward and One Click Back: report on children with disabilities in the digital environment („Dva klika napred i jedan nazad: Izveštaj o deci sa invaliditetom u digitalnom okruženju”);

The Internet Literacy Handbook („Priručnik internet pismenosti”)

